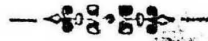

વિજ્ઞાપિ.

સર્વ સુરા શ્રાહકોએ આ ઓપાનીયાના સ્વદેષ મૂલ્ય તરફ વિચાર ન કરતાં તેનું સારી રીતે ખડું માન સાચવી વાંચવું. ખીજકુલ આસાતન કરવી નહીં કારણ કે જ્ઞાનની આસાતના કરવાથી અજ્ઞાનપણું પ્રાપ્ત થાય છે અર્થાત્ જ્ઞાનાવરણી કર્મ બંધાય છે. આ વાક્યને લક્ષમાં રાખીને ઓપાનીયું વાંચીને રખડવું ન મૂકતાં યોગ્ય સ્થાનકે મૂકી વિતથ સાચવવું જોઈ કરેલો પ્રયાસ સફળ થાય.

અનુક્રમણિકા.

વિષય.

૧ જગતકર્તા ખંડન.
૨ વૈરાગ્યરસ....
૩ ધર્મદેહતા.
૪ સમકિત (આરામનંદનની કથા)
૫ સત્ત્વ. (અળા પુત્ર ચરિત્ર.)

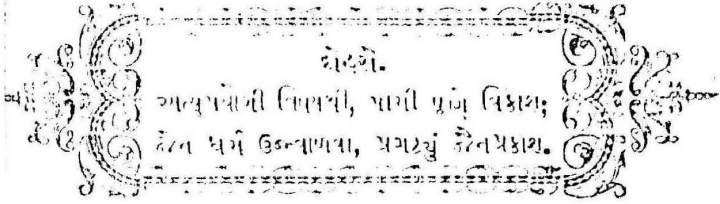

લવાજમની પહોંચ.

૧-૩ શા ગણલ જમલ.	૧-૩ શા હરીચંદ જગજીવન.
૧-૩ શા રૂપચંદ મહુકચંદ.	૧-૦ શા ડાહ્યા ઝીણા.
૧-૩ મેતા લલુ કાળીદાસ.	૧-૩ મેતા કલ્યાણજી મુળજી.
૧-૩ મેતા ગુલામચંદ જીવા.	૧-૦ શા ઝવેર બાઈચંદ.
૧-૩ શા દીપચંદ ખીમા.	૧-૩ શા વીરચંદ જીવા.
૧-૦ પારેખ ખીમા ઝવેર.	૧-૩ શા મગન ચત્રચંદ.
૧-૩ શા કેવળ ખીમચંદ.	૧-૩ દોસી જૂંઝા બીખા.
૧-૩ શા રામચંદ રતનચંદ.	૧-૩ શા નેહાભાઈ તલકશી.

શ્રી જૈન ધર્મ પ્રકાશ.

JAINA DHARMA PRAKASH.

પ્રસ્ત ૧ લું. શક ૧૮૦૭ વ્યાસ શુદ્ધિ ૧૫. સંવત ૧૯૬૨. અંક ૫ મો.

જગતકર્તા સ્વંદન.

હરિગીત છંદ.

મંગલનિધાન સમાન વાણી બાણ્યે અરિહંતની,
 તે પામિને સુખચેન કર્યો તદ્દ બલ કુપેયની;
 મિથ્યાતના ઘનધોર વાદ્ય રહ્યાં અંખર છાઇને,
 કર્તા જગતકા કોણુ પુધ્ધન દેખ્યો સુવિચારિને. ૧

ખોધી કહે આ જગત સઘળું ક્ષણિક ભંગુર બાણીચે,
 નૈયાયિકોના મત થકી ઈશ્વર રચ્યું પીછાનિચે—
 મીમાંસકો નારિતક થયા ઈશ્વરપાયું ઉથાપિને,
 કર્તા જગતકા કોણુ પુધ્ધન દેખ્યો સુવિચારિને. ૨

કોઈ કહે આ જગત સઘળું રચે બ્રહ્મા પ્રીતથી,
 તો પુછિયે હમ તેહને બ્રહ્મા બન્યા કોણુ રીતથી;
 વેદાંતિ તો બાંતિ તાણા નમમાં રહ્યા લપટામને,
 કર્તા જગતકા કોણુ પુધ્ધન દેખ્યો સુવિચારિને. ૩

માયા કહે વ્યે જગતની રચનાર છે આદિ થકી,

૪ જોઈ નૈયાયિક મીમાંસક વિગેરે દુર્નિવારી મત બાણ્યા.

૬૬

શ્રીનૈવર્ત્તન પ્રકાશ.

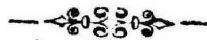
તો માયાના રચનારની ચિંતા થશે પહેલાં થકી;
 વેશેપિકો જડરૂપ માને મુકિતમાં નિર્ધારિને;
 કર્તા જગતકા કોણ બુધજન દેખજો મુવિચારિને. ૪

ધ્વિર રમે ધ્વિર રમે ધ્વિર રમે ધ્વિર રમે આ જગતને,
 એમ જોરથી ઘનધોર કરિને બોલશે બહુ જો તમે;
 તો આવશે દુષણ તણિ ઘણી રેલ ગાડી બરાધને,
 કર્તા જગતકા કોણ બુધજન દેખજો મુવિચારિને. ૫

લીલા કરી આ જગત સઘળું રમે ધ્વિર પ્રેમથી,
 તો રાગી દેખી જાણવામાં રતોડ પણ શંકા નથી;
 મચોજન વિન પ્રવર્તિ પણ ઉચિત છે નહી મંદને,
 કર્તા જગતકા કોણ બુધજન દેખજો મુવિચારિને. ૬

દયાબ્રુતાથી ધ્વિરે જો જગત સરજ્યું માનીયે,
 તો સકળ જંતુ એક સરખા સુખી કર્યું ન પિછાનીયે;
 તે માટે ધ્વિર જગતના રચનાર નહિ નિર્ધારિને,
 કર્તા જગતકા કોણ બુધજન દેખજો મુવિચારિને. ૭

સહુ પક્ષપાત તણ તમે જો જૈન તત્વ વિચારશે,
 તો સર્વ શંકા દૂર થશે પરમ પદવી પામશે;
 શુદ્ધ શાંત રસમાં લીન થાવા બુઝો નેત્ર ઉઘાડિને,
 કર્તા જગતકા કોણ બુધજન દેખજો મુવિચારિને. ૮

વૈરાગ્ય રસ.

(અનુષ્ટુપ્ વ્રત.)

અસ્યા હુંડાંક્ષર્પિણ્યાં, દુર્ધરેપંચમારકે ।
 મનુષ્યત્વંતુજીવાનાં, દુર્લ્લભમતિદુર્લ્લભં ॥૧॥

૧. આગગાડી.

૨. અસંખ્યાત ગિતસર્પિણી અવસર્પિણી બનીત યંયો પછી આવશે

વૈરાગ્ય રસ

૨૭

તત્રાપિ સર્વ સૌખ્યાનાં, ભાજનમિવ ભાજન ।

વૈરાગ્ય રસસ્વાદા ડડ સ્વાદનંદુર્લભં મનુષ્યૈઃ ॥૨॥

હે ભવ્ય જીવો! આ સંસારમાં મનુષ્યપણું પ્રાપ્ત થવું આતિ કુ-
ર્લભ છે કારણ કે પૂર્ણ પુન્યની સામગ્રી શિવાય તે પ્રાપ્ત થવું નથી.
જુઓ કે દેવ દેવેન્દ્ર પણ પોતે પામેલી રિદ્ધિને તાણુ સમાન ગણી
મનુષ્યપણાની ઈચ્છા ધરાવે છે. તે મનુષ્યપણું, આર્ય દેશ, ઉત્તમ જાતિ,
શ્રેષ્ઠ કુળ પ્રમુખ પ્રાપ્ત થયાં છતાં પ્રમાદ કરવો એ આશ્ચર્યજનક મા-
ણીને લાયક નથી, કેમકે જે પ્રાણી પ્રમાદ કરી ધર્મ કાર્યમાં અનુવ-
ર્તી રહે છે અને વૈરાગ્યરસને ધ્યેયરૂપ કરી ધ્યાનતા નથી તેઓને આંતે
પશ્ચાતાપ થવામાં કાંઈ શક જાણવો નહીં.

જે પ્રાણી આ સંસારમાં અમુલ્ય મનુષ્ય જન્મ સંપાદન કરી
પરજીવનો ધાત કરવા મળે છે તે પોતે જ હુણાય છે, જે અસત્ય વ-
ચન બોલે છે તે પોતે જ જૂઠો પડે છે, જે અદત વસ્તુ ગ્રહણ કરે છે
તે પોતે જ કર્મરૂપ શત્રુથી ગ્રહણ થાય છે, જે પરદારા ગમન કરે છે
તેને પોતાને જ નર્કમાં ગમન કરવું પડે છે, જે પરિગ્રહની આતિ લા-
લસા કરે છે તે પોતે જ કર્મ કાદવથી લપટાય છે, અને જે ક્રોધરૂપ
અગ્નિનો સ્પર્શ કરે છે તે પોતે જ દુઃખરૂપ 'આ તાપના' પામે છે. વળી
અહિંસા એ જ પ્રાણીમાત્રનું હિત કરનારી છે, સત્ય એ જ કલ્યા-
ણનો કોશ છે, અસ્તેયતા એ જ અભ્યુદયની આપનારી છે, બ્રહ્મચર્ય
એ જ મુક્તિ લોકોને વરવા યોગ્ય છે અને અમરિતગ્રહ એ જ મોક્ષરૂપ
લક્ષ્મીનું ગૃહ છે એવું જ્ઞાની મહારાજાએ આગમની અંદર વારંવાર
કહેલું છે; માટે હે ભવ્ય પ્રાણી! મોહકર્મની જગમાં ન ફસાતાં અ-
હિંસા, સત્ય, અસ્તેય, બ્રહ્મચર્ય અને અપરિગ્રહમાં સદાકાળ સદાગ-
હી રહો; સ્વપ્નમાં પણ પરસ્ત્રી, પરદ્રોહ કે પરદ્રવ્યમાં પરાધાન ન

૧. પરસ્ત્રી.

૬૮

શ્રીનંદનવર્મ પ્રકાશ.

રહો અને નિરંતર પોતાના પ્રણામ સરલ રાખો, જેથી શીવસુંદર અલ્પકાળમાં પ્રાપ્ત થાય.

વિચારો કે આ જીવે ગર્ભાવાસમાં કેટલું દુઃખ સહન કર્યું અને ત્યાં જીવ કેવી સ્થિતિમાં રહ્યો હતો. વળી મળમુત્ર રક્તેષ્મમ વસી કેવી દુર્ગંધ સહન કરી તે સર્વ દુઃખનું વર્ણન કરવાને પ્રોક્ષાની પણ અશક્ય છે. જેમ કોઈ મનુષ્યના શરીરમાં સાડીત્રણ કોઈ સોય ઉતી કરી ચાંપીએ અને તેથી તેને જેટલું દુઃખ ઊત્પન્ન થાય તેથી પણ 'આ ડગણી' વેદના ગર્ભાવાસમાં થાય. કહ્યું છે કે—

કોઈ ચાંપે ઉતી કરી, કોડ સાડીત્રણ સોય;

તેહથી આઠ ગણી વ્યથા, ગર્ભાવાસમાં હોય.

આ પ્રમાણે ગર્ભાવાસમાં સહન કરેલાં દુઃખને ભુલી જઈ પ્રાણી અતિ અહંકૃતિપણુ ધારણુ કરેછે તે અહંકૃતિપણું કઈ ગતિને પ્રાપ્ત કરાવશે તેનો ખીલકુલ વિચાર ન કરતાં તેનો નિશ્ચય કરવાને વાસ્તે તે જીવનેજ મુખત્યારીપણુ શોંખીએ છીએ.

હવે સઘળી વાતનો વિચાર કરતાં માલમ પડેછે કે આ ભયંકર સંસારમાં પરગોષકારી શ્રીમદ્ અરિહંતના ચરાણુકમળની છાયા શિવાય ખીજી કોઈપણ નિર્ભયસ્થાન નથી, માટે શ્રી જીનેદ્ર દેવની વાણીરૂપ પુષ્કરાવર્ત ગેઘની વૃષ્ટિએ કરી પોતાની હૃદયરૂપી ભૂમિમાં ધર્મરૂપ કલ્પવૃક્ષનો અંકુર સ્થાપન કરવો જોઈએ; અને ક્ષમારૂપ ચંદનની વાડ કરી ઇહલોક પરલોકમાં હિતમ કૃત આપનારી ધર્મરૂપી કલ્પલતા પ્રકૃષ્ટિત કરવામાં નિરંતર ઉદ્યમવંત થવું જોઈએ. વળી તીર્થયાત્રાદિ કાર્યમાં પણ સદા પ્રયત્નવાન થવું જોઈએ, કારણ કે તીર્થયાત્રા પાંથરજે કરી આ જીવ કર્મરૂપ રજથી રહીત થાયછે, અને તીર્થભૂમિમાં વારંવાર આટળ કરતાં ભવ ભમણથી વિમુક્ત થાયછે; તેમજ તીર્થસ્થળે ગમન કરી ધ્યાન કરતાં પોતે દ્યેયરૂપ થાયછે; વળી જીનેદ્ર ભગવંતનું પૂજન કરવાથી પ્રાણી પોતેજ પૂજ્યનીક થાયછે.

ધર્મદ્રઢતા.

૨૪

અને જે પ્રાણી તત્ત્વસ્થ શ્રીમદ્ અરિહંતદેવની સ્તવના કહેછે તે પો-
તેજ સ્તવનીક થાયછે. માટે આ પ્રમાણે મહાન્ લાભ બાણી પોતાનું
મન મોહ કર્મની વાસનાથી ખેંચી લઇને પૈરાગ્યરસે કરી સિંચન કરે !
તેમજ દુર્ગતિમાં જવાને તૈયાર થયેલા મનુષ્યને લઈ સુગતિમાં ધા-
રાણુ કરે એવો જે વીતરાગ પ્રણિત ધર્મ તેની ઉપર નિરંતર દ્રઢતા
રાખે જેથી મોક્ષરૂપ લક્ષ્મી સંપાદન થાય. તથાસ્તુ.

ધર્મદ્રઢતા.

(નારાયણ છંદ.)

અગમ્યર્થે વૃક્ષને' સદા વિશાળ કામ કુંભ જે,
ન આપવા સમર્થ તે કદાપિ મોક્ષ દામન;
વિચારિને વિમાસીને વિલોકિયે છિયે યદા,
તદા સદાહિ ધર્મ ધર્મ ધર્મ દેખિયે મુદા. ૧

આ ભરતખંડમાં વસંતપુર નગરની સમીપે મનોહર સહકાર,
નારંગ, જંખીરપ્રમુખ વૃક્ષોથી રસાળ એક વન હતું. તે વનમાં એક
જમદગ્નિ નામા તાપસ તપ કરતો હતો, અને તેની પ્રસિદ્ધતા સર્વેસ્થ
જે વ્યાપ્ત થયેલી હતી. એ સમયે દેવલોક મધ્યે એ દેવતા પરસ્પર
દૃઢ મિત્રાઈ ધરાવતા થકા વસતા હતા. તેઓમાં એક દેવનું નામ
વિશ્વાનર હતું અને તે પરમ શ્રાવક તથા દૃઢ ધર્મી હતો અને ખીજો
ધનવંત્રી નામા શીવધર્મી અને તાપસનો પરમભક્ત હતો. તે બન્ને
દેવતા એકદા પોત પોતાના ધર્મની પ્રશંસા કરતા હતા, તેમાં એકે
કહ્યું કે શ્રી જૈનધર્મ સમાન, ખીજો કોઈપણ ધર્મ નથી. ખીજાએ
કહ્યું કે શીવ ધર્મ સમાન ખીજો કોઈ પણ ધર્મ નથી. આ પ્ર-
માણે તે બન્ને દેવતા અન્યાઅન્ય વાઢ વિવાદ કરતા પોતાના ધર્મની
પરીક્ષા કરવા આ મનુષ્યલોકમાં આવ્યા. તે સમયે પ્રથમ વિશ્વાનર

૧. કદપવૃક્ષ.

૭૦

શ્રીજૈનધર્મ પ્રકાશ.

કહ્યું કે જૈનધર્મ મધ્યે જઘન્યથી નવદિક્ષિત સાધુની પરીક્ષા કરવી અને તારા શીવ ધર્મમાં જે પ્રાચીન અને દૃઢ ધર્મી તાપસ હોય તેની પરીક્ષા કરવી.

એ અવસરે મિથિલા નગરીના રાજા પદ્મરથે પોતાની રાજ્યશ્રી ત્યાગીને શ્રી વાસુપુજ્ય તીર્થંકરની પાસે દિક્ષા લીધી હતી તેની પરીક્ષા કરવાનો નિશ્ચય કર્યો અને મનુષ્ય વેશ ધારણ કરી મિષ્ટ ભોજન તથા અનેક પ્રકારના મુગંધી જળ લઈને તે મુનિ પાસે ગયા અને કહેવા લાગ્યા કે હે મુનિ! આ રસવતી ભિક્ષા અને શીતળ પાણી વિગેરે આપ ગૃહણ કરો. તે વખતે મુનિ સુધા તથા તૃપ્પાથી અત્યંત પીડિત છતાં તે ‘અને પ્રાણીય’ ભોજન અને જળાદિ ગૃહણ કરતા નહોતું. ઇતિ પ્રથમ પરીક્ષા.

પશ્ચાત્ જ્યારે મુનિ તે નગરથી ખીજે સ્થળે જવા લાગ્યા ત્યારે તે ખત્રે દેવતાઓએ આગળ જઈ બે પ્રકારના રસ્તા બનાવ્યા. એક રસ્તે કાંટા અને કાંકરા વિકુર્ચ્યા અને ખીજે રસ્તે પાણી, વનસ્પતિ તથા દેડકા પ્રમુખ છવ વિકુર્ચ્યા. તે જોઈ મહા દયાળુ અને ભવ ભાંતિએ કરી ‘પરિકલે શિત’, જંતુઓના વિશ્રામને અર્થે વૃક્ષ તુલ્ય, અને આપત્તિરૂપ મહા નદીના પાર ઉતારવાને જંગમી દૃષ્ટી નૌકારૂપ છે એવા તે મુનિ, સર્વ પ્રાણીમાત્રને વિષે જે દયા છે તે ધર્મના તિલક સરખી ભૂષણરૂપ છે, અને તે સર્વ રાગનો અને સર્વ અનર્થનો નાશ કરનાર છે, અને દયા એજ સંપત્તિ અને કલ્યાણનું કારણ છે, એમ વિચારીને છવહિંસાના ભયથી દેડકા પ્રમુખ છવોએ સંયુક્ત માર્ગ ત્યાગીને કાંકરા કાંટા અને ટીંખા ટેકરાવાળા માર્ગે ગમન કરવા લાગ્યા. રસ્તે ચાલતાં તે સાધુના પગમાંથી રૂધિરની ધારાઓ વહેવા લાગી તો પણ તે મુનિનું મન જેમ કલ્પાંતકાળના પવનથી મેરૂ પર્વત ચલિત થતો નથી તેમ નિશ્ચળ રહેતું હતું. આ પ્રમાણે તે દેવતાઓ સાધુશ્રુના મન પરિણામ અચળ દેખીને આનંદાશ્ચર્ય પામ્યા.

ધર્મદર્શન

૭૧

ધર્મ દ્વિતીય પરીક્ષા.

હવે તે સાધુની સમીપે અનેક પ્રકારના ગીતગાન, રંગરાગ વિ-
ગેરે માયા વિકૃતી અને દેવાંગનાનું સ્વરૂપ ધારણ કરી તે દેવતા
ઓએ હાવભાવ સંયુક્ત નાટક પ્રારંભ્યું. તેમ છતાં પાણસંયમને વિધે
જેનું ચિત્ત અત્યંતોત્સુક છે એવા તે મુનિનું મન કિરિમાત્ર પાણ
ચલાયમાન થયું નહીં અને પોતાના અંતરંગમાં અનિય ભાવના
ભાવતા થકા મનવચન કાયાના ત્રિકરાણ ઘોગથી અડોલ રહ્યા.

ધર્મ તૃતીય પરીક્ષા.

છેવટ તે પાત્રે દેવતાઓ નિમિત્તિયાનું સ્વરૂપ ધારણ કરી મુ-
નિની સન્મુખ પ્રગટ થઈ કહેવા લાગ્યા કે ભો મુને! આ નિમિત્તિ-
યા છીએ અને અમારા નિમિત્તના પ્રભાવથી જ્ઞાત્રીએ છીએ કે તમે
દીર્ઘાયુષી છો. માટે અમારું વચન અંગીકાર કરીને આ ચોનાંપરથા-
માં તપસ્યા કરવી છે. જો નાના પ્રકારના મનુષ્યભોગદરે અને
કંચન સમાન કાયા નિરર્થક ન ગુમાવો. ચારિત્ર તો વૃદ્ધવસ્થામાં
પાણ અંગીકાર કરી શકાય છે માટે અમારું કહેવું માન્ય કરી સંસાર
સંખંધી સુખથી પરાણ્મુખ ન થાઓ. નિમિત્તિયાના આપ વચન
શ્રવણ કરી તે મુનિ મહારાજ કહેવા લાગ્યા “હે ‘ભદ્ર મુખ’! આ
અસાર સંસારમાં ધર્મ એજ સારભૂત છે અને તે મનુષ્યપાયું પ્રાપ્ત કરી
દીર્ઘાયુષ્ય વિના સાધવો દુર્લભ છે અને ગતાયુષ્ય પુનઃ પ્રાપ્ત થવું
નથી. કહ્યું છે કે—

અનર્ઘાણ્યપિરત્નાનિ લભ્યંતેવિભવૈઃસુખંમ્ ।

દુર્લ્લભો રત્નકોઞ્ચાપિ ક્ષણોપિમનુજ્ઞાયુષઃ ॥૨॥

માટે જે ધર્મ સાધન કર્યું તેજ આપાયું છે અને જરાવસ્થા
પ્રાપ્ત થયે શરીર છાણ થઈ જવાથી તપસ્યાદિ ક્રિયા થઈ શકતી ન-
થી. જો તમારા કહેવા મુજબ મારું આયુષ્ય લાંબુ છે તો મારાથી

૭૨

શ્રીજનધર્મ પ્રકાશ.

ઘણા કાળ સુધી ચારિત્ર પઠાશે. આવી રીતના તે મુનિના મમતા રહીત વચનોસાંભળી ખત્તે દેવતા અત્યંત પ્રમોદિત થયા અને નિશ્ચય કર્યો કેઆ સાધુ સદૃશ ધર્મ દઢતા કોઈ વિરલા પુરૂષમાંજ હશે. ધન્ય છે જૈધર્મને ! કે જે પ્રાપ્ત થયાથી માણીને આવી રીતની ધર્મને વિષે દૃઢતા સંપાદન થાયછે.

ઇતિ ચતુર્થ પરિક્ષા.

આ જો અત્યંત મદંસા કરી શીવ ધર્મના વૃદ્ધ તાપસની પરીક્ષા કરવા માટેો ખત્તે દેવતા ગાલયા અને પૂર્ણકૃત જે જમદગ્નિ નામે તાપસ ઘણે પ્રાચીન, જટાધારી અને દઢ ધર્મી કહેવાતો હતો તેની પાસે આવ્યો.

આ જમદગ્નિ તાપસ ઘણા લાંબા વખતથી ધ્યાનારૂઢ થઈ ધ્યાન કરતે હતો તેથી તેની જટા વિગેરે સ્થાનોમાં પક્ષીઓ નિવાસ કરી રહ્યાંહતાં. આવી સ્થિતિ દેખી તે ખત્તે દેવતાઓએ પણ પોતાનું રૂપખદલાવીને ચકલા ચકલીનું રૂપ ધારણ કર્યું અને તે વ્રતધીની પગલમાં એક માળો ખનાવી તેની અંદર રહેવા લાગ્યા.

અયદા ચકલો મનુષ્ય ભાષાએ કરી ચકલીમત્થે કહેવા લાગ્યા “હે ડાલો ! હું આજનીને હિમવંત પર્વત ઉપર જવાની માર્ગ શોધું છું.” આ વચન સાંભળી તેણીએ કહ્યું કે ત્યાં જઈ તું ખીલ ચકલીની સાથે ગૃહવાસ કરી તેજ સ્થળે રહે તો હું શું કરું ? તે કારણ માટે તારે હિમવંત પર્વત ઉપર જવાનું અંધ રાખવું. તે સાંભળી ચકલાએ કહ્યું કે જો હું ત્યાં જઈ પાછો ન આવું તો મને સ્ત્રીહત્યા તથા ગૌહત્યા કર્યા જેટલું પાપ થાઓ ! આવી રીતે કહ્યાં છતાં પણ ચકલીએ તેનું વચન માન્ય કર્યું નહીં, પરંતુ કહેવા લાગી કે તે અધી પ્રતિજ્ઞા અસત્ય છે, હું તેમાંથી એક પણ પ્રતિજ્ઞા સત્ય માનતી નથી, કિંતુ આ જમદગ્નિ તાપસે પોતાની આખી ઉમરમાં જેટલા

ધર્મદ્રશ્યતા.

૭૩

પાપનો સંચય ક્યો છે તે જો તું પોતાને માથે લેવાનું અંગીકાર કરે
તો જવાની આજ્ઞા આપું.

આ વાત સાંભળી જેની કાંતિ ક્રોધે કરીને તાત્પર્ય જાણે છે
અને જેના નેત્રો રોષે કરી નિમેષ રહીત છે એવો તે ત્રરપિ તેની ઉપર
અત્યંત દોષાયમાન થઈને તે ખત્રે પક્ષીઓને માળા સહીત ખેંચી
પોતાના હાથમાં લઈ કહેવા લાગ્યો “હે રંડી! મેં એવું શું પાપ કર-
્યું છે તે તું સત્ત્વર જાણ, નહીં તો આ વખતે તારો પ્રાણ અને શરીર
જૂદા થવામાં કાંઈપણ સંભવ ન ધરીશ?”

તેના આવા ક્રોધયુક્ત વચન સાંભળી તેણીએ કહ્યું “હે ત્રર-
પિ! તું પોતાના શાસ્ત્રમાં શું કહ્યું છે તેનો વિચાર કરી પછી ક્રોધ
કર, યદુકર્તે—

अपुत्रस्यगतिर्नास्ति स्वर्गनैवचनैवच ।

तस्मात्पुत्रमुखंदृष्ट्वा पश्चादुर्मसमाचरेत् ॥१॥

अपुत्रस्यगृहंशून्यं दिशिशून्याअबाधवाः।

मूर्खस्यहृदयंशून्यं सर्वशून्यंदरिद्रता ॥२॥

માટે હે ત્રરપિ! ક્રોધને ત્યાગ કરી સંવશ્કૃષ્ટી મંદિરમાં પ્રવેશ
કર.” ચકલીના આવા વચન શ્રવણ કરી ત્રરપિ મનમાં ચિંતવવા
લાગ્યો કે આ પક્ષીનું કહેવું ઠીક છે માટે મારે હવે વિવાહ કરવો ઉચિત છે.

એ રીતે નિશ્ચય કરી ત્રરપીશ્વર તો ધ્યાન તપ જપાદિ છોડી
દોહિક નગરના રાજા છત્રશત્રુને ત્યાં ખહુ પુત્રીઓ છે એમ સાંભળી
ત્યાં ગયા. (જુઓ કર્મની વિચિત્રતા અને શીવ ધર્મની દ્રશ્યતા પરંતુ
તેમાં શું આશ્ચર્ય છે, કહેવત છે કે જેના ગુરૂ આંધળા તેના ચેલા
લીત.) આ પ્રમાણે તે ત્રરપિની ધર્મ દ્રશ્યતા દેખીને ખત્રે દેવતાઓ

૧ જુઓ ત્રરપિના ધર્મ દ્રશ્યતા!!!

૭૪

સીંદૂરધર્મ પ્રકાશ.

નિજ સ્વરૂપ ધારણ કરી આવક ધર્મને વિષે સંપૂર્ણ દત્ત થઈને સ્વ-
સ્થાનકે ગમન કરતા હોવા.

અહો ! શ્રી જૈનધર્મ સમાન આ બ્રહ્માંડ ભારોદરમાં ખીન્ને કોઈ
પણ ધર્મ નથી માટે તે અંગીકાર કરી તેને વિષે સંપૂર્ણ દત્તતા ધા-
રાણ કરવી જેથી અગાધ પુન્ય સંપાદન કરાય.

સમકિત.

(આરામનંદનગી કથા.)

સાંધણ પાને ૬૦ થી.

આ પ્રમાણે તે સ્ત્રીની પાદ્મળ કુંપર કેટલાએક વખત સુધી
આવ્યો. ચાલતાં ચાલતાં એક કાલિકા દેવીનું મંદિર આવ્યું, પેલી
સ્ત્રીએ તે મંદિરમાં પ્રવેશ કરીને દેવીની પતિમાને નમસ્કાર કર્યો.
પછી તેનું યથાવિધિ પૂજન કરી પોતાના મસ્તક ઉપર જે ધૂળ કે-
ચુક હતો તે દેવીના ગળામાં આરોપણ કર્યો. તરતજ મંદિરની બ-
હાર નીકળી અદૃશ્ય થઈ ગઈ.

આ પ્રકાર જોઈને જેને અત્યંત સાનેદાશ્ચર્ય પ્રાપ્ત થયું છે એ-
વો કુંપર જાણે હોઈ દેવીમકત તેનું નિર્માલ્ય ગૃહણ કરતો હોય તેમ
તે કેચુક દેવીના શરીર ઉપરથી ઉતારી પોતે ગૃહણ કરી નદી તરફ
ગમન કરતો હોય. જ્યારે તે નદીના કીનારા ઉપર આવ્યો ત્યારે
ત્યાં ગૌડા અથવા ગૌડાધિપતિ એ બેમાંથી કંઈ તેની દૃષ્ટીએ પડ્યું
નહીં. તેથી તેણે કેટલાએક વખત સુધી શોધ કરી પણ તેની કંઈ
પણ શોધ ન મળવાથી તેમજ રાત્રીને ઘણું કાળ વ્યતીત થવાથી
જ્યાં મુસાફરોની તૃપ્તા શાંત કરવામાં આવેછે એવા એક પરબને
વિષે જઈ સૂતો. કહ્યું છે કે—

અતિભુક્તવતાંપુંસા ચિંતારહિતાંચેતસાં ।

સમકિત.

૭૫

અતિપ્રયાસશ્રાંતાનાં નિદ્રાહિમુલ્લભામતા ॥૧॥

તે પ્રમાણે તે તરત નિદ્રા વશ થયો. તેવામાં દૈવચોગે કેટલાં
એક ચોરો બ્રમાણ કરતા કરતા તે સ્થળે આવી પહોંચ્યા. તેઓએ
ત્યાં આરામનંદનને નિદ્રાવશ થયેલો જોયો. તેની પાસે આ વખતે
સુગંધમય પુષ્પ કંચુક શિવાય ખીજું કંઈપણ હતું નહીં તો પાણુ
તે કંચુક દેખીને ચોરોનું મન લલચાયું. જેઓને આ દુઃકૃત્ય કર-
વાને રાત્રિ સદાયજૂત હતી એવા તે ચોરો આરામનંદન અતિ કષ્ટે
કરી મામ કરેલો એવો તે કંચુક ગૃહાણ કરીને ત્યાંથી ચાલતા થયા.
પ્રાતઃકાળે જ્યારે ચક્રવાક પક્ષીના દંડને હર્ષ પમાડનાર, કમળના
વનને પ્રફુલ્લિત કરનાર, તરકર, ઘુવડ, અને અભિસારિકાઓનો
શત્રુ દીનકર ઉદયારણ પર્વત ઉપર પ્રગટ થયો ત્યારે કુંવર નિદ્રા
રહીત થયો. જાગૃત અવસ્થા મામ થયા પછી જ્યારે તેને પોતાની
પાસે કંચુક માલમ ન પડ્યો ત્યારે તે અત્યંત નિઃશ્વાસ નાખીને હા-
હાકાર કરવા લાગ્યો. અત્યંત આકુળ બચાકુળ થવાથી હૃદય તો
જાણે કાઠી જતું હોય નહીં તેમ થવા લાગ્યું એ પ્રમાણે શોકે કરીને
જેનું હૃદય ઘેરાઈ ગયું એવો કુંવર મુચ્છાપત્યે પામ્યો. કેટલીએક
વારે વનના મેદ મેદ પવનની હલેલથી તે સચેત થયો. વળી ગાંઠ
કરણાસ્વરે રૂઢન કરવા લાગ્યો “હા છતિ એટ! મેં કેવી મૂર્ખાઈ
કરી કે જે કંચુકને માટે મારી માણુમિયાના આગ્રહથી નર્મદા ન-
દીના અગાધ જળમાં પાણુ એક નાની નૌકામાં બેસી મુસાફરી કરી,
દેવીની પાણુ અવજ્ઞા કરી અને વનમાં કષ્ટ સહન કર્યું તે કંચુક આવે
અજાણ્યે ઠેકાણે સાવધ ન રહેતાં પ્રમાદમાં રહેવાથી ગુમાવ્યો, એક
પલમાં મારી સર્વ આશા નિષ્ફળ થઈ પુનઃ તે મામ કર્યા શિવાય
મારી મિયા પદ્માવતી પાસે કેમ જઈ. છત્યાદિ શિંગર સ્વરે હૃદયના
સ્મરને છેદી નાંખે એવા ક્ષણે દાવડે આકાંક્ષા કરવા લાગ્યો. તેને જો-

૭૬

શ્રીચિંતમણ પ્રકાશ.

ઇને વનના વૃક્ષો પણ કુણાને વશ થઇ જાણે રૂંદન કરતાં હોયતી એવું જાસવા લાગ્યું. એ પ્રમાણે અનેક તરેહના સકલ્પ વિકલ્પ કરીને જેને અત્યંત દીલગીરી પ્રાપ્ત થઇ છે એવો આરામનંદન ફરતો ફરતો એક વિશાળ શહેર પાસે આવી પહોંચ્યો. જેની ચોતરફ નવા પક્ષપ વૃક્ષોની ઘનઘટા શોભી રહીછે, જેના પૂર્વ દરવાજા નજીક એક સુગંધમય અને શીતળજાળે કરીને યુક્ત એવું સરોવર શોભી રહ્યુંછે, જ્યાં શ્રીમંતોની ભવ્ય હવેલીયો આકાશ સાથે વાત કરતી હોય એમ દેખાયછે, જેને વિષે અનેક શિખરખંડ અને સુવર્ણમય જનપ્રાસાદ શોભી રહ્યા છે એવું આ પાટણપુર નગર છે એમ કેટલાએક પુરવાસીઓને પૂછતાં કુંવરને માલમ પડ્યું. રસ્તે ચાલતાં નગરીની અનુપમ રચના જોઇને મહાબુદ્ધિમાન એવો તે કુંવર અલકાપુરીને પણ તૂણ તુલ્ય મનવા લાગ્યો. તે નગરને વિષે નમસ્કાર કરનારા મંડળીક રાજાઓના મસ્તકની માળાના પરિભળે કરી જેના ચરણકમળ સુગંધયુક્ત છે, વારાંગનાના હસ્તકમળે રહેલા ચામરે કરી જેને વાયુ ઢોળાયછે એવો અને માણીમય સિંહાસન ઉપર બેસનારો જાણે જાણે ઇંદ્ર હોયતી એવો લક્ષ્મીધર રાજા તે નગરીને વિષે રાજ્ય કરતો હતો. ત્યાં ચોટાને વિષે ફરતાં ફરતાં શિખરકળશધ્વજો કરી સુશોભીત ઇંદ્રભૂવન સદૃશ જનમંદિર જોઇને જેમ ચંદ્રોદયથી ચક્રોર મકુલીત થાયછે તથા જેમ શ્યામ મેઘની ઘટા જોઇને મપૂરો આનંદયુક્ત નૃત્ય કરેછે તેમ આ શુદ્ધ સમ્યક્તથારી દૃઢ ધર્મવંત અને જ્ઞાનાજ્ઞા પાળક એવો આરામનંદન જાણે ચોટાને અકસ્માત્ મોટો લાભ પ્રાપ્ત થયો હોય તેમ પરમોહાસ પામીને તે જનમંદિરને વિષે પ્રવેશ કરતો હવો.

ત્યાં ઉત્તમજાતિનાં રત્નજડીત મુકુટ મંડનથી જેમનું મસ્તક શોભી રહ્યું છે અને જે શાંતમુદ્રાએ કરીને યુક્ત છે એવા જીનેશ્વર ભગવંતાની વિવિધ હંદ રચનાથી રતુતિ કરતા અને હર્ષોદાસથી

સમક્રિત.

૭૭

નૃત્ય કરતા ઘણા શ્રદ્ધાવંત ભક્તજનોને તેણે જોયા. કુંવર પણ અંજળીમહા પ્રણામ કરી તથા ભક્તિપૂર્વક જીનેશ્વર ભગવંતની સ્તવના કરી મિતના ઉલ્લાસપૂર્વક ચૈત્યપંદના કરવા પ્રભુની સન્મુખ બેઠો. છતાંસયમાંથી બહાર નીકળ્યા પછી જેનાં રૂપ, કૌભાગ્ય તથા વાકુ-ચાતુર્યથી અત્યંત મોહ માત્ર થયો છે જેને એવા ધનદસમ સાગર શ્રેષ્ઠિએ તેને વેરાથી પરદેશી બાણીને પોતાને ઘરે પધારવાની માર્થના કરી. ઉચિત સમયને બાણીનારા કુંવરે પણ આનાકાની કર્યા શિવાય શેઠનું વચન અંગીકાર કર્યું અને તેની સાથે તેને ધેર ગયો. શેઠે પણ તેની આદરસત્કાર પૂર્વક સ્નાન ભોજનાદિકથી ઘણી સારી ભક્તિ કરીને પોડાએક દિવસ પોતાને ધેર રહેવાનું કહ્યું. અગર જો પોતે જે કામને સાડ ત્યાં આવ્યો હતો તે વિરમૂત થઈ ગયો નહોતો તો પણ શેઠનું વચન માન્ય કર્યા શિવાય ઉતાવળથી કાંઈપણ કાર્યસિદ્ધિ થાય તેમ નથી એવું બાણીને તેણે ત્યાં રહેવાનું કહ્યું.

અહીંયા ફેટલાએક દિવસ રહ્યા પછી જેના આવવાથી સમ-સત જનને શ્રીમ્મરૂપનો પરિતાપ દૂર થયો છે. મધ્વીરૂપી સ્ત્રીએ ત્રાણરૂપી લીસો કંચુક પહેર્યો છે અને સમસ્ત જગાશયો જગળથી બ-રાઈ ગયા છે એવી વર્ષાવ્રતનુમાં એકવાર લક્ષ્મીધર રાખનો પટ હસ્તી જલપાન કરી પાછો આવતો હતો તે વખતે જેમ પૂર્વે જગ-ચરે ગ્રહણ કરવાથી વનાહરતી પાણીને તિપે ચપડાઈ ગયો હતો તેમ આ હસ્તી પણ કાદવમાં કસાઈ ગયો. જેમ તે હસ્તીને જગચરથી મુક્ત કરવાને અન્ય હસ્તીઓએ અનેક પ્રયત્ન કર્યા છતાં પણ તે ત્યાંથી છૂટી શક્યો નહોતો તેમ આ હસ્તીને પણ પંકમાંથી બહાર લાવવા રાજ્યશેવકોએ અનેક યુક્તિઓ કર્યા છતાં પણ બહાર ની-કળવાને સમર્થ થયો નહીં. છેવટે ધરાપતિએ થાકીને, કોઈપણ મા-ણુસ પોતાના બુદ્ધિમળથી અથવા હરકોઈ ખીલ રીતે એ હસ્તીને કાદવમાંથી બહાર કાઢે તેને હું ઈચ્છીત ધન આપીશ, એવો પડક

૨૮

શ્રીકૃષ્ણનંદન પ્રકાશ.

વજ્રહાલ્યા. જેમ હરતીની ખુમ સાંભળી શ્રી કૃષ્ણ તેની સામે ધાણે હતા તેમ રાજ્યશેષકોનું એ પ્રમાણિનું વચન શ્રવણ કરી આરામ નંદન પણ તેમની પૂઠે સત્વર રાજાની સમીપ આવ્યો અને ભૂપતિને યથાયોગ્ય પ્રણામ કરીને કહેવા લાગ્યો—

~~~~~

સત્ત્વ.

(અગ્નિ પુત્ર ગરિત્વ.)

શાંકાણુ પાને ૬૩ થી.

જે સમયે અગ્નિપુત્રે અગ્નિકુંડમાં ઝંપાપાત કર્યો તે સમયે તે પુરુષો હાહાકાર કરવા લાગ્યો. “અરે ભાઈ તો મહા સાહસ કર્મ કર્યું! અરે ઉપકારને અર્થે પ્રાણુ દાન આપ્યું!” એ પ્રમાણુ ગદ્ગદ કંઠે અને ઊંચે સ્વરે રૂદ્ધન કરવા લાગ્યો. એવામાં પદોપકાર કરવાના હુકમે કરીને જેનું વદનકમળ અતિ પ્રકૃષ્ણિત છે અને પોતાના હરતકમળને વિશે બે ફળ ગૃહણ કરેલાં છે એવો કુંવર તે કુંડમાંથી તરત જ બહાર નિકળ્યો. તેના આવા આહસકૃત્યથી જંગોને અતિ હર્ષ આમ થયોછે એવા તે પુરુષો તે સમયે ‘જયજયકાર’ શબ્દનું ઉચ્ચારણ કરતા હર્ષની તાળીઓ પાડવા લાગ્યા. વળી કુંવરપ્રત્યે આશીર્વાચન કહેવા લાગ્યા “હે કરુણાસાગર તું ચિરમ્ જીવ! પદોપકાર કરવાને વિષે જેનું ચિત્ત નિરંતર ઉત્સુક છે એવો જે તું તેનો સર્વજન્ય થાઓ!”

આવાં વચનો કહીને તેઓ કુંવરને પૂછવા લાગ્યા “હે બન્ધુ! આવી જાજ્વલ્યમાન અગ્નિમાંથી તું પ્રદિપ્ત થયા શિવાય સહી સલામત શી રીતે નિકળ્યો?” તે વારે કુંવર બોલ્યો કે આ અગ્નિ વૃક્ષની દેવી આશી ઉપર તુષ્ટમાન થઈ આ ફળ મને અર્પણ કરી સત્વર અત્રે મૂકી ગઈ, માટે હવે આ ફળ ગૃહણ કરી, તમે સ્વસ્થાનકે ગમન કરો, અને તમારા પ્રાણુથી વહાતા પુત્રને વિપત્તિથી મુક્ત કરો.

સત્ય.

૭૯

અબ્જપુત્રના આવાં વચનો શ્રવણ કરીને તે પુરુષોએ કહ્યું “હે મિત્ર ! તું સાહસિક છે, તો અમારા કાર્યને માટે તારો દહ અર્પણ કરીને પ્રાતાઃકાળે જેમ સૂર્યકમળની વિપત્તિનું હરાણ કરેછે તેમ અમારી વિષાંત હરાણ કર્યું; માટે હે મહાભાગ ! એમાંનું એક ફળ તમે રાખો. અમારા પુત્રને એક ફળથી તેની સઘળી વિપત્તિ દૂર થઈ આરોગ્યતા પ્રાપ્ત થશે.” એ પ્રમાણે અબ્જપુત્રને એક ફળ આપીને તે પુરુષોએ એ તાના પતન તરફ પ્રયાણ કર્યું.

કુંવર તે ફળ ગાંઠ ખાંધી સગીચ રહેલું જે નગર તેના રરતા તરફ આવ્યો. રરતે જતાં તેના અગ્રભાગે જેમાં નવીન કમળ મધુ-ક્ષિત થયાં છે, કબુતર ચકોર હંસ અને કાગ એવા વિવિધ જાતનાં અને વિવિધ રંગનાં પિહંગો જેની આસપાસ ઘુંબસ કરી રહ્યાં છે, જેની અંદરથી ફેટલાએક મૃગયૂથ નીસરેછે અને ફેટલાએક પ્રવેશ કરેછે, જેનું જળ નિર્મળ, સ્વાદિષ્ટ ને પીવાયોગ્ય છે, અને જેની અંદર વાયુવેગે જળના તરંગોથી આવતી આશ્ચર્યકારક હહેરો ચિત્તને સંતોષ પ્રાપ્ત કરાવેછે એવું વિસ્તીર્ણ સરોવર તેણે જોયું. અત્યંત તૃપ્તા પ્રાપ્ત થવાથી કુંવરે તે સરોવરમાંથી યથેચ્છ જળપાન કરીને પોતાની તૃપ્તા શાંત કરી. પછી કળકરીને સંયુક્ત એવા પોતાના વસ સરોવરને કાંઠે મુકીને અંગપદાલન કરવા નિમિત્તે તેણે પાણીમાં પ્રવેશ કર્યો. એવામાં જેણે પોતાના કંઠને વિષે એક માતીનો હાર ધારણ કર્યો છે એવો એક વાનર તે સ્થળે આવ્યો. વસતી અંદર રહેલ ફળના પરિમળથી લોભાઈને તે વાનર વસતી ગાંઠ છોડી ફળ ઉપાડી લઈ વનને વિષે નાણી ગયો. જ્યારે અબ્જનંદન જળમાંથી બહાર આવ્યો અને જેવું તેણે પોતાનું વસ હાથમાં લીધું તેકુંજ તે ફળ વિનાનું દેખીને અત્યંત વિરમ્ય પામ્યો. મનને વિષે ચિંતવન કરવા લાગ્યો કે આ વન અને સરોવરને વિષે કામપાત્ર મનુષ્ય જોવામાં આવતો નથી તો મારું ફળ કાણ ખોરી ગયું હશે. શુ કોઈ

૯૦

શ્રીજીવંધન પ્રકારા.

દેવતાએ અદૃશ્ય રહીને ગૃહાણુ કર્યું હશે! એમ વિચાર કરતો કરતે સરોવરની પાળ ઉપર ચઢી ચોતરફ દૃષ્ટી ફરવી અવલોકન કરે છે એટલામાં ત્યાં એક પુરૂષ આગ્યો. તે પુરૂષ તેને વંદન કરીને અમૃતમય વચને બોલવા લાગ્યો “હે સ્વામિન! મૂળ તો હું વાનર હતો થોડા વખત પહેલાં આ જગ્યાએ આવી ભોજનાર્થે હું તમારા કુળનું હરાણુ કરી ગયો. અહીંથી દૂર જઈ જેવો તે કળનો રસ મેં ચાખ્યો કે તરતજ હું પુરૂષત્વપાણી પ્રત્યે પ્રાપ્ત થયો. હે ભદ્ર મુખ! તમારું તે કળ જરાપણુ ખંડિત કર્યા શિવાય મેં જેમનું તેમ રાખ્યું છે માટે તે આપ ગૃહાણુ કરો અને તે સાથે મારી ઉપર કૃપા કરીને આ દૈદિધ્યમાન મુક્તમાળા આપને હું ભેટ દાખલ આપું તે પણ અંગીકાર કરો. હે પ્રભો! આપના પ્રસાદે કરી હું અત્યુત્તમ નરભવ પાણીને પામ્યો તેથી જેમ છાંયા શરીરનીજ સાથે રહેછે તેમ હું મદાકાળ આપની સાથે રહીશ, અને આપના કિંકર તરીકે વર્તીશ.”

તેવારે કળના આવા પ્રભાવથી સાનંદાશ્રય પ્રાપ્ત થયાછે જેને એવો અબ્જપુત્ર કળ તથા હાર લઈને વિચારવા લાગ્યો કે આ અત્યુત્તમ કળનું મને આ પ્રમાણે પ્રથમ કળ પ્રાપ્ત થયું કે જેનો જરામાત્ર રસ ચાખવાથી આ પુરૂષનું તિર્યંચપાત્રું દૂર થયું. મારે હવે દોષપણુ જગ્યાએ તે કળ લીધા શિવાય એકાકી ગમન કરું નહીં. દેશાટનને વિષે મને તે સંપૂર્ણ સહાયભૂત થશે કહારણુકે તે મહામંત્રીને દિવ્યસ્વરૂપી ઔષધી છે. એ પ્રમાણે વિચાર કરીને ખોતાના નુતન મિત્ર સહવર્તમાન તેણે આગળ પ્રયાણુ કરવું શરૂ કર્યું. રસ્તે જતાં સૂર્ય અસ્ત પામ્યો અને સંધ્યા પ્રગટ થઈ. તેટલામાં તેઓએ એક યક્ષનું દેવળ જોયું. તે વખતે આકારાને વિષે ચંદ્રોદય થવાથી જાણે રાત્રીરૂપી સ્ત્રી આકારારૂપી થાળમાં નક્ષત્રરૂપ અક્ષત ભરીને મહાત્મા નરેને વધાવતઃ આવી હોય તેવી શોભા દેખાવા લાગી. રસ્તાના પરિશ્રમથી ખત્તેજણા થાકી ગયા હતા તેથી તે દેવળમાં પ્રવેશ કરીને તેઓએ ત્યાંજ વિશ્રામ કર્યો. અપૂર્ણ.

૨

શ્રી જૈનધર્મ પ્રકાશનો વધારો.

શેઠ માણિકચંદ માણીજી વિગેરે ત્રણ અહરથોને શ્રી સુરત જઈ ત્યાંનું સંઘ પાસે સર્વે હકીકત નિવેદન કરવા માટે જવું ડરાવ્યું.

પોતાની શુભ ધારણા મુજબ તેઓ ધારેલા નગર મત્તે જઈ પહોંચ્યા. શ્રી મુંબઈના ગ્રાંટરોડ રેશન ઉપર આ ડેપુટીશનને ઘણું હર્ષ સાથે લેવા માટે ત્યાંના શા. થોભાણુ દામજી તથા શા. વીઠલદાસ મોતીચંદ વિગેરે સુમારે ૨૦-૨૫ અહરથો પધારેલા હતા. અત્યંત આનંદની સાથે તેઓની મુલાકાત લઈ તેઓની સાથે નગરમ પ્રવેશ કર્યો.

પ્રથમ તો ત્યાંના શ્રાવક વર્ગના મુ શેઠ પ્રેમચંદ રાય ચંદ, ઝવેરી પનાલાલ પુતમચંદ, શેઠ વીરચંદ દીપચંદ તથા શે. તલકચંદ માણિકચંદ વિગેરે 'સંભાવિત' અહરથોની મુલાકાત લઈ સર્વે હકીકત રોશન કરી. તે સાહેબોએ પણ પોતાની ઊત્કંઠા ઘણીજ ખતાવી, અને તેથી પ્રથમજ સંતોષના ચિન્હ રૂપવામાં આવ્યા. પછી તમામ શ્રાવક વર્ગના લક્ષમાં તે હકીકત ઉતારવાની જોડવાણી તા. ૬ જુલાઈને દિવસે શ્રી જોડીજી મહારાજના દેરાસરના પાછલા સાધારણ ખાતાના મકાનમાં એક મોટી સભા જૈન એસોશીએશનના તરફથી ભરવામાં આવી. તે સમયે સુમારે બે હજાર ઉપરાંત માણસોની આસી ઠઠ જામી હતી. પાલીતાણામાં કારખાનાના નોકરોને માત્ર થએલા સંકટની જોડીએ થોડી પણ વાત જાણી અને તેથી કરીને જેમના મન અત્યંત દુઃખીત થયેલા એવા ઘણા શ્રાવક બાઈઓ બાવનગર નીવાસી અહરથોના મુખદ્વારા તે સંબંધી સઘળી ખામતો જાણવાને અત્યુત્કંઠીત હોવાથી તેઓના વદન સન્મુખ દઢી કરી રહ્યા હતા. આ તેઓનું ખરું ધર્માભિમાન જાણાઈ આવતું હતું.

રાત્રીના સુમારે સાડા આઠ કલાકે સભાનું કામ ઘર થયું

શ્રી જૈનધર્મ પ્રકાશનોવધારો.

૪

હું. મારંભમાં સભાના મંત્રી મી. વિરચંદ રાઘવજી ખી. એ. એ સભા ભરવાનું કારણ જણાવતાં કહ્યું કે આજની સભામાં શ્રી ભાવનગરથી આવેલા ડૉયુટેશન માંહેલા શ્રીજૈનધર્મ પ્રસારક સભાના પ્રેસીડેન્ટ શા. કુંવરજી વિ. આણંદજી શ્રી શત્રુંજય તીર્થ સંખંધી ભાષણ કરશે. ત્યાર બાદ શેઠ તલકચંદ માણિકચંદ દરખાસ્ત કરી અને તેને શા. કરમચંદ કલ્યાણજીએ ટેકો આપ્યો કે શેઠ આધવજી કરમચંદ પ્રેસીડેન્ટની ખુરશીએ ખીરાજી. એ દરખાસ્તથી તેઓ પ્રમુખસ્થાને ખિરાજ્યા અને તેમની અનુજ્ઞા લઈને ભાષણ કરતાં મારંભમાં મંગળીક શ્લોક કહીને ભાષણ શરૂ કર્યું.

આ ભાષણ ઘણું સ્પષ્ટ, અસરકારક, શાસ્ત્રોક્ત દ્રષ્ટાંતોથી યુક્ત અને જીસ્સા સાથે કરવામાં આવ્યું હતું એવું શ્રોતાઓના તરફથી પડતા વારંવાર હર્ષના યોગ્યકારથી જણાતું હતું. ભાષણ સુમારે દોઢ કલાક ચાલ્યા બાદ સર્વ સભાસદોના હૃદયભાવ પ્રમાણે પૂર્ણ કરવામાં આવ્યું હતું. ભાષણકર્તાએ ભાષણમાં પાલીતાણાના આણંદજી કલ્યાણજીના કારખાતાની અગાઉની સ્થિતિ, હાલની સ્થિતિ, સાંમતકાળે સ્થિતિ બગડવાનું કારણ, કારખાતાને થતી અડચણો કરનારનાં નામ, તેનાં કારણો, અને અડચણો દૂર કરવા માટે ચોજવા જોઈએ તેવા ઉપાય, સંઘની સ્તુતિ અને મનુષ્ય જન્મ સાર્થક કરવા સંખંધના અર્થ સાથે શ્લોકો એ પ્રમાણે વિષયનો અનુક્રમ રાખ્યો હતો. છેવટે 'ધી જૈન એક્ષોશીએશનથી' થતા ફાયદા, તેના કાર્યોની મશંસા તથા હાલમાં શરૂ કરેલા જૈન પંચાયત ફંડ સંખંધી સારી રીતે વિવેચન કર્યું હતું.

ભાષણ પૂરું થયા પછી મી. તલકચંદ માણિકચંદે તે ભાષણની મશંસા સાથે ખીજું કેટલુંએક ભાષણ કર્યું હતું અને છેવટે 'ધી જૈન એક્ષોશીએશનથી' બિનચ (શાખા) દરેક શહેરમાં સ્થાપન કરવાની

૪

શ્રી જૈનધર્મ પ્રકાશનો વધારો.

તેમજ તે સભામાં દરેક શ્રાવકભાઈને મૈમ્મર તરીકે દાખલ થવાની જરૂરીયાત જણાવી હતી. તે ઉપરથી બીજા કેટલાએક મુંબઈવાસી ગ્રહસ્થો સભાની અંદર મૈમ્મર તરીકે દાખલ થયા હતા. ભાવનગરના મુંબઈ ગયેલામાંથી પાંચ તથા સુરતથી ડેપ્યુટેશન સાથે આવેલા ત્રણ કુલ આઠ ગ્રહસ્થો મૈમ્મર તરીકે દાખલ થયા હતા. અને ભાવનગરમાં પહેલા નંબરની જોગવાઈ સ્થાપન કરવાની ભાવનગર નિવાસી ગ્રહસ્થોએ કબુલાત આપી હતી.

છેવટે ઝવેરી માણિકલાલ મેલાભાઈએ તરતની ખતાવેલી 'માંગલીકપ' વચનો ગંભીર બે આર્યા વાંચી સંભળાવ્યા પાદ સભા ખરખારત થઈ હતી.

ભાવનગરના અને સુરતના ડેપ્યુટેશનની દરખાસ્તથી તેમજ પોતાની ધારણાથી શ્રી મુંબઈના ગ્રહસ્થોએ શ્રી પૂને ગવર્નર સાહેબની હજુરમાં ડેપ્યુટેશન તરીકે દાખલ થઈને પોતાની ઉપર થતા પાલીતાણાના રાજ્યના જીલ્લાના રાજીસર વર્ણને ચુકત એક અરજી આપવાનો નિશ્ચય કર્યો. અને હુંકા વખતમાં એક અરજી તૈયાર કરી.

કરેલા નિર્ણયને અનુસરીને તા. ૧૪ જુલાઈ અથાઠ શુદ્ધ ૨ ને ભોમવારની ખયોરની દેનમાં શ્રી મુંબઈ, અમદાવાદ, સુરત, ભાવનગર, વડોદરા, કચ્છ, જામનગર અને નાશિક વિગેરે શહેરોના તમામ ડેપ્યુટેશનના એકત્ર થયેલા (૬૫) ગ્રહસ્થો શ્રી પૂને જવા નીકળ્યા. ત્યાં ગોચ ગ્રહસ્થોની સુલાકાતનો લાભ લઈને તા. ૧૫ મી જુલાઈને દિવસે ગવર્નર સાહેબની સુલાકાતનો વખત મુકરર ગાગવા માટે તેઓ સાહેબના પ્રાઈવેટ ચેકેટરી મી. હાર્ટ સાહેબની ઉપર તમામ ડેપ્યુટેશન માંહેલા ગ્રહસ્થોના નામોની યાદ, અરજીની એક નકલ તથા ચીડીનું એક પાકીટ કરીને ચોકલવામાં આવ્યું.

શ્રી જૈનધર્મ પ્રકાશનો વધારો.

૪

જેનો પ્રત્યુત્તર તેઓ સાહેબ તરફથી તા. ૧૭ મીએ આવ્યો અને તે ઉપરથી તા. ૧૮ મીની સવારના પરાખર્ષ નવ કલાકે કાઉન્સીલ હોલમાં ગવર્નર સાહેબને મળવાનું મુકરર હતું.

મુકરર કરેલા ટાઇમને તમામ ગ્રહસ્થો કાઉન્સીલ હોલમાં હાજર થયા હતા. પરાખર્ષ નવ કલાકે માઇવેટ સેક્રેટરી અને સવા નવ કલાકે ગવર્નર સાહેબ કોસીલ હોલમાં પધાર્યા. તેનામદાર સાહેબ તમામ ગ્રહસ્થોને સેક્રેટેન્ડ કરીને મળ્યા અને ડેપ્યુટેશને પણ ઘણા હર્ષ સાથે અને ઘણા સત્કાર યુક્ત તેમને વંચાવ્યા.

સુસાકાતના પ્રારંભમાં મી. મેમચંદ રાઘચંદે કેટલુંએક ભાષણ કર્યા બાદ અરજ રજુ કરી. તે અરજ ગવર્નર સાહેબે અગાઉથી વાંચેલી હોવાથી જે જે ગ્રહસ્થોને કાંઈ અરજ કરવી હોય તે કરવા રજા આપી. જેથી શેઠ પનાલાલ પુત્રમચંદ, શેઠ વીરચંદ દીપચંદ, શેઠ તલકચંદ માણિકચંદ, શા મગનલાલ સરૂપચંદ, ગાંધી વીરચંદ રાઘવજી, વોરા ઝવેર સુરચંદ, તથા શા. કુંવરજી આશુદેવજી એ આવક કોમન માથે પડતા કુળો વિવિધ રીતે જાહેર કર્યા. આ સમગ્રી અરજના પ્રત્યુત્તરમાં ગવર્નર સાહેબે ઘણા સંતોષકારક જવાબ આપી તેઓને શાંત પમાડયા. સુમારે પોણાદસ કલાકે કેટલાએક ગ્રહસ્થો સાથે સેક્રેટેન્ડ કરી ચોતાની મીતિ તેમજ માયાળુપણું દર્શાવી ડેપ્યુટેશનને રજા આપી. તેજ તારીએ તમામ ડેપ્યુટેશન મુંબઈ આવ્યું અને તા. ૨૧ મીએ બાવનગરના ડેપ્યુટેશને બાવનગર તરફ આવવાનો વિચાર નક્કી કરી 'અંજોશીએશન'ના ગ્રહસ્થોની રજા મેળવી.

ઐક્ય વિચારી ડેપ્યુટેશન તેજ તારીએ રાતના ૮ કલાકે આંટરોડ સ્ટેશન ઉપર બાવનગર તરફ જનારી મેલટ્રેનમાં વિદાય થવા નીકળ્યું. તે વખતે શેઠ કુકીરચંદ મેમચંદ, શા. ચોખાણુ દામજી, તથા શા. ભાઈચંદ માણિકચંદ વિગેરે સુમારે પચાસ ગ્રહસ્થો સ્ટેશન

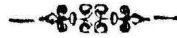
૬

શ્રી જૈનધર્મ પ્રકાશનો વધારો.

ઉપર પધારેલા હતા. તા. ૨૨ મીએ ૨૨તે શ્રી સુરત ઉતર્યા અને ત્યાં મુનીરાજ શ્રી આત્મારાગલ મહારાજ વિગેરે સમરત મુનીમંડળ-દર્શનનો લાભ લઈ તા. ૨૪ મીની સાંજના સાત કલાકે ભાવનગર ના સ્ટેશને તે ડેપુટીશન આવ્યું. જે વખતે મુમારે ૨૫ ગ્રહસ્થો સામા આવ્યા હતા.

આ પ્રમાણે તે ડેપુટીશન ધારેલું કાર્ય ક્ષતેક્ષ કરી ભાવનગરમાં અત્યંત આનંદ સાથે આવ્યું. છેવટે શાસનાધિપતિ દેવની એટલીજ અમે સ્તુતિ કરીએ કે અમારા આવા સુરાતન વાળા ભાઈઓની મહેનત સફળ થાઓ અને સઘળા દુઃખનો અંત આવો.

તથાસ્તુ.

૧-૩ શા વીકમદાસ હરચંદ.	૧-૩ શા તલકચી કરમચંદ.
૧-૩ શા રતનચંદ સુલચંદ.	૧-૩ શા દોડા ઉજમચંદ.
૧-૦ શા કેશવજી પદમશી	૧-૩ શા મણીલાલ ડાહ્યાબાઈ
૧-૦ વોરા. ઉત્તમચંદ માણિકચંદ.	૧-૩ શા નારણજી મુળજી.
૧-૦ શા નારણજી ભાણુબાઈ.	૧-૩ શેઠ મોકળબાઈ કૃત્તેબાઈ
૧-૩ શા બાબાબાઈ શીરધર.	૧-૩ શા બાબાબાઈ ઉજમશી.
૧-૩ શેઠવી ચંદરજી જીવન.	૧-૦ શા પરશોતમદાસ હેમજી.
૧-૦ શા માનચંદ તારાચંદ.	૧-૩ શ્રી છુહારીના સંઘ આતે.
૧-૩ શા કીર્તિ મચ્છાચંદ.	૧-૩ શા નમીનદાસ પ્રેમચંદ.
૧-૩ શા વીઠલ રામચંદ	૧-૩ શા લખમીચંદ પ્રીતાંબર.

(બાકી આવતામાં)

નીચે જણાવેલી ચોપડીઓ અમારી સલાતી ઓફીસમાંથી રોકડી	
કીર્તિ મળશે.	૧. આ. પા.
૧ સુભાષિત સ્તવનામળી ભાગ ૧ ભો.	૦-૭-૦
૨ સુભાષિત સ્તવનામળી ભાગ ૨ ભો.	૦-૫-૦
૩ સત્તરભેદી પૂજા (આત્મારામજી કૃત)	૦-૧-૦
૪ વીશસ્થાનકની પૂજા (")	૦-૧-૦
૫ દેવદ્રવ્ય (નિબંધ)	૦-૨-૦
૬ સમકિતસંદ્યોદ્ધાર (તુંડકમતનું ખંડન.)	૧-૪-૦
૭ પ્રાર્થનાવળી.	૦-૧-૦
૮ જૈન પ્રાર્થનામાળા ચંક પહેલો.	૦-૧-૦
૯ સુચોધ સ્તવના વળી.	૦-૨-૦
૧૦ દયાનંદ સરસ્વતી સુખચેટિકા ભાગ ૧ ભો.	૦-૫-૦
૧૧ જૈન પ્રાર્થનામાળા (ચંક ૬)	૦-૪-૦

પોસ્ટેલ ગ્રાંટ.

૪૬૪૭૭૭૭

નિઝામના.

આ ઓળખીયું આગળ લખેલા નિઝામના નીચેના
 દીનાની પુલિનિયાએ પાઠાર પાસાં ચોરેલિ તેનું પાસારના પા
 દીનાની એટર આપનાર પાસાંની રૂપ-આવડાપાડી રૂપ-
 પાસાર પાસાંના પાસાંને પોસેટના રૂપ-આવડાપાડી રૂપ-
 ના ન-ર-૦

આ ઓળખીયા તેમની કાચકાચના પાસાર પાસાંના
 પાસી સબ્ય પાસારની સાથે શ્રી બે. પ. પ. ગયાની પાસારના
 સલાના તેની અચરચંદ પ્રેમાચાર્યને લખતું. નોટપેડ કાચકો
 લેવામાં આવશે નહીં.

તંબી.

લવાજમ મોકલનારાઓને સગવડ.

નીચે જણાવેલા મુદ્દરોને લવાજમ ભરનારી જાણને
 પહેલાં.

- શ્રી મુંબઈ. શ્રી કૃષ્ણચંદ પ્રેમચંદ સામંત.
- આગાશી સલાના ઓળખારી પ્રેમીદેવ.
- શ્રી ભારતચંદ આગેકર.
- આગાશી ઓળખ સલાના પ્રેમીદેવ. શ્રી કૃષ્ણચંદ.
- શ્રી અચલચંદ સા. નેત્રચંદ પાસાર પાસાર, શ્રી નેત્ર-
 ચંદ પ્રેમીદેવ સલાનાઓની. શ્રી દેવચંદ પાસાર.
- શ્રી લીંગરી. પરી. નાગચંદ નેત્રચંદ.
- શ્રી વડોદરા. ઓરી. પાસાર પાસાર પાસાર પાસાર
 શ્રી સલાના સલાના. શ્રી ઓરી પાસાર.
- શ્રી પોલેસ. પાસાર દેવચંદ પાસાર.
- શ્રી નીચચાચ. સા. નેત્રચંદ પાસાર પાસાર. શ્રી નેત્ર-
 ચંદ પાસાર.